

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในชีวิตของชาวชุมชนกองขยะ : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านล่าง พุนทรัพย์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ใช้การวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งเป็นการผสมผสานกันระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เชิงสำรวจในการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ใช้เชิงคุณภาพในการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษากำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ
 - 1.1 การกำหนดประชากร
 - 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 1.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.2 การตรวจสอบข้อมูล
 - 2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ

การกำหนดประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือประชากรซึ่งเป็นตัวแทนครัวเรือนในชุมชนบ้านล่างพุนทรัพย์ จำนวน 124 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตของชาวชุมชนกองขยะ : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านล่างพุนทรัพย์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วยเนื้อหาสรุปดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชากรในชุมชนบ้านล่างพุนทรัพย์ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และภูมิฐานะ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของชาวชุมชนกองขยะ : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านล่าง พุนทรัพย์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านสิ่งแวดล้อม 4 ข้อ
2. ด้านเศรษฐกิจ 7 ข้อ
3. ด้านสังคม 9 ข้อ
4. ด้านบริการสังคม 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อความพึงพอใจในชีวิตของชาวชุมชนกองขยะ : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านล่างพุนทรัพย์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ส่วนที่ 4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของชาวชุมชนกองขยะ : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านล่างพุนทรัพย์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างเนื้อหาความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของภาษา

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของเนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ตรงและมีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มประชากร

การทดสอบเครื่องมือจะใช้การทดสอบความตรง (Validity) ดังนี้

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญนำข้อแก้ไขทั้งหมดมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ

สถานภาพ

1. รศ.ดร. สมศักดิ์ สามัคคีธรรม	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย
2. ผศ.ดร. โอฬาร ถิ่นบางเตียว	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย
3. ดร. ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละและค่าเฉลี่ย สำหรับการวัดระดับความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า (Likert Scale) โดยมีตัวเลือกตอบแบบ 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับพอใจมาก
4	หมายถึง	ระดับค่อนข้างพอใจ
3	หมายถึง	ระดับเฉย ๆ
2	หมายถึง	ระดับค่อนข้างไม่พอใจ
1	หมายถึง	ระดับไม่พอใจมาก

ในการตีความช่วงค่าจะแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนระหว่าง	4.20 – 5.00	แสดงว่าพอใจมาก
คะแนนระหว่าง	3.40 – 4.19	แสดงว่าค่อนข้างพอใจ
คะแนนระหว่าง	2.60 – 3.39	แสดงว่าเฉย ๆ
คะแนนระหว่าง	1.80 – 2.59	แสดงว่าค่อนข้างไม่พอใจ
คะแนนระหว่าง	1.00 – 1.79	แสดงว่าไม่พอใจมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์เป็นข้อมูลดิบ ข้อมูลเหล่านี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารต่าง ๆ เช่น วารสาร เอกสาร

การประชุม บันทึกการประชุม เอกสารทางราชการ เป็นต้น หรือเป็นข้อมูลที่ผู้บันทึกเหตุการณ์นั้น บันทึกด้วยตัวเองหรือเห็นเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยตัวเอง

1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) ได้แก่ เอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ แล้วระดับหนึ่ง และเพื่อช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอกสารชั้นรองที่สำคัญ เช่น หนังสือพิมพ์ ตำราวิชาการ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ต กฎหมายและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในรูปแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-informants)

การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์เจาะลึกโดยที่ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงในการสัมภาษณ์ (Key-informants) ดังนี้

ชื่อ – สกุล	สถานภาพในการให้ข้อมูล
2.1 นายสามารถ สุนทรวงศ์	กลุ่มผู้นำชุมชน
2.2 นายนิมิต สุนทรวงศ์	รองประธานชุมชน
2.3 นายไสว ศรีสรรจันท์	ผู้อาวุโสชุมชน
2.4 นางแก้ว ตันงาม	ผู้อาวุโสชุมชน
2.5 นายฉวีล เพศประเสริฐ	ผู้อาวุโสชุมชน

3. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) บางครั้งเรียกกันว่า การสังเกตภาคสนาม (Field Observation) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่นักวิจัยหรือผู้สังเกตการณ์เข้าไปร่วมกิจกรรมหรือเข้าไปใช้ชีวิตร่วมในกลุ่มที่ศึกษา ผู้วิจัยอาจแสดงตน เป็นสมาชิกของกลุ่มหรือไม่แสดงตัวก็ได้ ผู้วิจัยไม่เพียงแต่รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มที่ศึกษาเท่านั้น หากจะเข้าร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรที่ตนศึกษา นักวิจัยจะเข้าไปร่วมในกลุ่มที่ตนศึกษามากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและจะต้องเข้าไปด้วยความระมัดระวัง ไม่ควรจะไปใกล้ชิดผู้สังเกตมากเกินไปหรือพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือสมาชิกในกลุ่มไม่ว่าทางใด (มัตติกา ปุริเส. 2557 : 38)

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย กระบวนการ 3 ชั้น ได้แก่ การสังเกต การซักถามและการจดบันทึก นอกเหนือไปจากการเฝ้าดูแล้ว ผู้วิจัยสามารถที่จะซักถามบางสิ่งบางอย่าง ไม่อาจเข้าใจได้จากการสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับความหมายหรือสัญลักษณ์ การซักถามถือว่าเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ หลังจากนั้นจึงทำการจดบันทึกข้อมูล

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมจะเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลเสริมวิธีการอื่นๆ โดยใช้ในกระบวนการสังเกต เช่น การเข้าร่วมประชุมในการประชุมประจำเดือนของชุมชนบ้านล่างพุนทรัพย์ เป็นต้น

การตรวจสอบข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการดังนี้

1. การตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ในการศึกษาจะใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสารจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์มาเปรียบเทียบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่าจะแตกต่างกันหรือไม่
2. การตรวจสอบโดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในช่วงเวลาที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น การสัมภาษณ์นาย นิमित สุนทรวงศ์ ผู้วิจัยลงไปสัมภาษณ์เจาะลึก 2 ครั้ง โดยเว้นระยะห่าง 11 เดือน เป็นต้น
3. การตรวจสอบโดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในสถานที่ต่างกัน เช่น สัมภาษณ์เกี่ยวกับการก่อตั้งชุมชน การดำรงอยู่และการใช้ชีวิต จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนเดียวในสถานที่สัมภาษณ์ที่ต่างกัน เช่น สัมภาษณ์ที่บ้านของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ชุมชนบ้านล่างพุนทรัพย์และนำมาพิจารณาว่าข้อมูลมีความคงเส้นคงวาหรือขัดแย้งกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายตารางจากการสำรวจให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การตีความเพื่อจัดกลุ่มข้อมูล คือการรวบรวมข้อมูลรายละเอียดให้เข้าอยู่ในหัวข้อโดยการจำแนกในการวิเคราะห์ประเด็นคำถามการวิจัย
2. การตีความในเชิงเหตุและผลในลักษณะการวิเคราะห์ความเป็นเหตุและความเป็นผล โดยการหาสาเหตุหลัก สาเหตุรองและสาเหตุประกอบที่ทำให้เกิดผลในปัจจุบันที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของชาวชุมชนกองขยะในจังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี